

Przedmioty metodyczne a praktyki zawodowe – próba opracowania modelu współpracy

Marek Banaszak

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

banaszak@dydaktyka.org

Abstrakt: W tekście zaprezentowano działania realizowane w czasie zajęć z kształtowania kompetencji społeczno-przyrodniczych dziecka w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w ramach kształcenia na trzech specjalnościach nauczycielskich. W realizacji opisywanego projektu wdrożono elementy korporacyjnej metodologii zarządzania SCRUM, wykorzystywanej powszechnie w produkcji oprogramowania, a dostosowanej do potrzeb kształcenia nauczycieli przez prowadzącego przedmiot metodyczny.

Słowa kluczowe: kompetencje metodyczne, praktyki pedagogiczne, SCRUM

Wprowadzenie

Praktyki zawodowe są dla studenta pedagogiki istotnym elementem kształtowania jego kompetencji w zakresie planowania, wdrażania oraz ewaluacji działań edukacyjnych. Efekty kształcenia przedmiotów metodycznych powinny być ściśle skorelowane z zadaniami studenta podczas realizacji praktyk pedagogicznych. Często zdarza się jednak, że kształcenie akademickie podczas realizacji poszczególnych przedmiotów odbiega od praktycznego zastosowania nabywanych umiejętności. W takiej sytuacji student udający się na praktyki pedagogiczne poza wiedzą teoretyczną, dotyczącą strategii, metod i technik kształcenia, nie posiada odpowiednich umiejętności do realizacji zadań edukacyjnych w klasie.

Działania opisane w niniejszym tekście zostały wdrożone w roku akademickim 2015/2016. Grupa studentów II roku pedagogiki (specjalności: wychowanie przedszkolne i nauczanie początkowe, edukacja elementarna i język angielski

oraz edukacja elementarna i język niemiecki) realizowała projekt w trakcie trwania konwersatoriów z jednego z przedmiotów metodycznych: kształtowania kompetencji społeczno-przyrodniczych dziecka w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Celem realizacji tego projektu było wdrożenie działań opracowywanych w trakcie przedmiotu metodycznego podczas praktyk pedagogicznych w klasach edukacji wczesnoszkolnej. Projekt był realizowany zgodnie z zasadami zmodyfikowanej metodologii zarządzania SCRUM i miał za zadanie kształtowanie kompetencji przyszłych nauczycieli w zakresie planowania, wdrażania oraz ewaluacji konstruktywistycznych lekcji z zakresu kształcenia przyrodniczego z wykorzystaniem działalności badawczej ucznia.

Artykuł jest konsekwencją tych działań i prezentuje refleksję nad systemem doskonalenia kompetencji metodycznych przyszłych nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej. Całość tekstu podzielono na sześć zasadniczych części: 1) kompetencje, 2) proces w teorii, 3) proces w praktyce, 4) wdrożenie, 5) problemy, 6) ewaluacja. W pierwszej części zatytułowanej wskazano wybraną klasyfikację kompetencji nauczycieli w kontekście ich kształtowania w rozwoju praktycznych umiejętności studentów. Podrozdział *Proces* został podzielony na dwie części: *Proces w teorii* oraz *Proces w praktyce*. Przedstawia on założenia wykorzystanych elementów metodyki zarządzania SCRUM oraz ich wdrożenie podczas działań dydaktycznych na szczeblu akademickim. Następnie opisano proces implementacji planowanych projektów konstruktywistycznych podczas lekcji oraz sposoby komunikacji w relacjach student – student oraz student – wykładowca. W ostatniej części zaprezentowano problemy studentów w całym procesie kształtowania ich kompetencji oraz ewaluację przeprowadzonych działań.

Kompetencje

Konsekwencją realizowanego projektu było ukształtowanie wśród studentów kompetencji metodycznych niezbędnych do pracy pedagogicznej, głównie do planowania, realizacji oraz ewaluacji działań nauczycielskich. Według Wacława Strykowskiego kompetencji nie można utożsamiać wyłącznie z umiejętnościami oraz sprawnościami, chociaż umiejętności są jej zasadniczym elementem (Strykowski, 2005). Dlatego w realizacji opisywanych działań skupiono się głównie na umiejętnościach, które – jak wynikało z analizy wypowiedzi studentów – w trakcie zajęć są ich „słabą stroną”. Stanisław Dylak (1995) uważa, że kompetencja jest zespołem wiedzy, umiejętności, dyspozycji oraz postaw i wartości, które są niezbędne do realizowania założonych zadań pedagogicznych. Jako cel zadań pedagogicznych, w myśl tej definicji, określono umiejętności zaplanowania projektu edukacyjnego w myśl zasad konstruktywistycznych z działalnością badawczą ucznia, realizację tego projektu w trakcie praktyk pedagogicznych oraz jego ewaluację.

Biorąc pod uwagę wiele typologii kompetencji nauczycieli, w kontekście omawianego projektu, istotną rolę odgrywa podział zastosowany przez Strykowskiego, który dzieli kompetencje nauczyciela na: merytoryczne, psychologiczno-pedagogiczne, diagnostyczne, kompetencje w dziedzinie planowania i projektowania, kompetencje dydaktyczno-metodyczne, komunikacyjne, medialne i techniczne, oceniające oraz autokreacyjne (Strykowski, 2007). W opisywanych działaniach zwrócono uwagę głównie na kompetencje w dziedzinie planowania i projektowania oraz kompetencje metodyczne, komunikacyjne, medialne i techniczne. Można zatem powiedzieć, że realizowany projekt korelacji przedmiotów metodycznych z praktykami pedagogicznymi miał za zadanie rozwijanie kompetencji koniecznych do działań pedagogicznych. Dylak podzielił kompetencje nauczyciela na trzy grupy, w których obok kompetencji bazowych (podstawowych) oraz pożądanych (dodatkowych) wyłonił kompetencje konieczne, nabywane w toku kształcenia akademickiego (Dylak, 1995).

Wyniki badania przeprowadzonego w Bielsku-Białej (przytoczone przez Ewę Zimny) na grupie 500 studentów kierunków pedagogicznych oraz 100 nauczycieli wskazały, że w ramach praktyk pedagogicznych, których głównym zadaniem jest rozwijanie kompetencji nauczycielskich:

- powinien ulec zwiększeniu zakres prac realizowanych przez studenta samodzielnie, głównie zaangażowanie w działalność lekcyjną i pozalekcyjną;
- powinna nastąpić zasadnicza zmiana z modelu nadzoru nad studentem w formułę mentoringu;
- zasadniczym celem praktyk powinno być przygotowanie twórczych i kreatywnych nauczycieli, którzy potrafią tworzyć autorskie propozycje dydaktyczne;
- głównym efektem praktyk powinna być ewaluacja działań – zarówno w trakcie trwania praktyk, jak i po ich zakończeniu (Zimny, 2013).

W poniższej tabeli zaprezentowano umiejętności studentów – przyszłych nauczycieli, które miał rozwijać realizowany i opisywany projekt.

Tab. 1. Kompetencje rozwijane w ramach opisywanego projektu

Grupa kompetencji	Umiejętności
Kompetencje w dziedzinie projektowania i planowania	– projektowanie lekcji zgodnej z fazami konstruktivistycznego poznawania przyrody, – planowanie zadań badających stan wiedzy uprzedniej uczniów, – planowanie działalności badawczej ucznia, – planowanie ewaluacji własnych działań.

Grupa kompetencji	Umiejętności
Kompetencje metodyczne	– dobór odpowiednich metod i technik pracy uczniów, – diagnozowanie wiedzy uprzedniej uczniów z danego tematu, – realizacja zaplanowanej lekcji zgodnie z założeniami konstrukttywizmu, – realizacja działalności badawczej uczniów w czasie lekcji, – moderowanie działań uczniów, – ewaluacja przeprowadzonej lekcji.
Kompetencje komunikacyjne	– umiejętność komunikacji w klasie szkolnej, – umiejętność komunikacji w relacjach: student – student, student – wykładowca oraz student – opiekun praktyk.
Kompetencje medialne	– wykorzystanie w procesie planowania lekcji technologii informacyjnych, – wykorzystanie w trakcie konsultacji narzędzi online do komunikacji, – wykorzystanie w czasie realizowanej lekcji technologii informacyjnych.

Źródło: opracowanie własne.

Umiejętności przedstawione w powyższej tabeli, co do których zakładano, że będą rozwijane w toku prac nad projektami uczniowskimi na przedmiocie metodycznym oraz na praktykach, nie wyczerpują całego wachlarza sprawności pedagogiczno-metodycznych. Opisywane działania dały jednak możliwość kształtowania takich właśnie kompetencji w globalnym aspekcie.

Proces w teorii

Realizacja działań mających na celu kształtowanie kompetencji przyszłych nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej w ramach przedmiotów metodycznych i praktyk pedagogicznych odbywała się zgodnie z elementami metodologii zarządzania procesami SCRUM. Definiując tę metodologię, można uznać, że są to tzw. ramy postępowania (*framework*), dzięki którym użytkownicy (w tym przypadku studenci) mają możliwość z powodzeniem rozwiązywać złożone problemy adaptacyjne, aby w produktywny i kreatywny sposób wytwarzać produkty o najwyższej możliwej wartości (Schwaber, Sutherland, 2017). Oczywiście w kontekście praktyk pedagogicznych nie rozważano działalności studentów wyłącznie w zakresie wytwarzania danego produktu (w tym przypadku programu/scenariusza/konspektu zajęć

zintegrowanych z działalnością badawczą ucznia w myśl zasad konstruktywistycznego poznawania przyrody), lecz również jego implementacji, wdrażania w czasie lekcji z uczniami.

Wprowadzenie elementów SCRUM-a w realizacji działań dydaktycznych na uczelni wyższej nie jest praktyką powszechną. Jest to bowiem metodologia wykorzystywana głównie w inżynierii oprogramowania, informatyce, tworzeniu i wdrożeniach produktów technologicznych. Istotne cechy, którymi charakteryzuje się SCRUM, czyli to, że

opisuje sposoby postępowania, w obrębie których możliwe jest stosowanie różnego rodzaju procesów i technik oraz pomaga odkrywać nieefektywności praktyk zarządczych i technik inżynierskich, by można było je doskonalić doskonale wpisują się w zadania nauczyciela akademickiego, który ma być mentorem studenta w trakcie przygotowania się i realizacji praktyk pedagogicznych oraz zawodowych (Schwaber, Sutherland, 2017).

Zmodyfikowana wersja SCRUM-a jest zgodna z jego założeniami. Jak twierdzą Ken Schwaber i Jeff Sutherland, „poszczególne sposoby stosowania SCRUM-a mogą się różnić i z tego względu wykraczają poza zakres podręcznika” (2017, s. 5), w którym zostały omówione podstawowe założenia tej metodologii. Podstawowe zasady, nazywane przez twórców teorii SCRUM filarami, pozostają jednak niezmiennie. Są to:

- przejrzystość – filar ten oznacza, że wszelkie aspekty procesu muszą być widoczne dla osób zaangażowanych; reguła ta odpowiada za to, aby wszystkie elementy były opisane jasnymi dla zaangażowanych standardami;
- inspekcja – osoby zaangażowane w realizację procesu muszą poddawać go częstej inspekcji, aby wykryć niepożądane rozbieżności; należy pamiętać, aby inspekcja nie była jednak zbyt częsta, gdyż wtedy stanowi przeszkodę w wykonywaniu pracy;
- adaptacja – w przypadku, gdy osoba dokonująca inspekcji stwierdza, że któryś z procesów wykracza poza przyjęte limity, proces musi zostać skorygowany (Schwaber, Sutherland, 2017).

W SCRUM-ie wymienia się kilka zasadniczych „zdarzeń”, które są nazywane Sprintami. Sprints są swego rodzaju punktami przeprowadzania inspekcji oraz okazją do dokonania adaptacji (czyli korekty). W opisywanych działaniach wykorzystano trzy z nich: Planowanie Sprintu, Przegląd Sprintu oraz Retrospektywę Sprintu. Sprint w języku metodologii SCRUM jest ograniczony czasowo. Jest to czas, w którym wytwarzana się gotowy do użycia i potencjalnego wydania Przyrost (czyli element realizowanego projektu).

Każdy element realizowanego projektu przebiega w trzech zasadniczych etapach:

1. Planowanie Sprintu – w tym okresie wykonywana jest praca planowania działań; plan ten powstaje w efekcie współpracy Zespołu SCRUM-owego i daje odpowiedź na pytanie, co może zostać dostarczone w ramach Przyrostu (efektu) oraz w jaki sposób będzie realizowana praca niezbędna do dostarczenia Przyrostu (efektu).
2. Przegląd Sprintu jest to spotkanie organizowane na zakończenie Sprintu w celu przeprowadzania inspekcji efektu; w czasie Przeglądu Sprintu członkowie zespołu współpracują i omawiają, co zostało ukończzone na danym etapie, co poszło dobrze, jakie napotkano problemy, jak sobie radzono z problemami oraz co będzie przedmiotem kolejnego Planowania Sprintu.
3. Retrospektywa Sprintu jest kolejnym elementem spotkań SCRUM-owych, w których omawia się inspekcję oraz opracowuje plan usprawnień, który ma być wcielony w życie w czasie najbliższego Sprintu.

Ważnym elementem metodologii SCRUM jest również Backlog Produktu, który jest swego rodzaju otwartą i modyfikowaną listą wszystkiego, co może być potrzebne w gotowym produkcie. W omawianym wdrożeniu praktyk SCRUM-owych rozpoczynano właśnie od określenia Backlogu Produktu.

Proces w praktyce

W przygotowaniu studentów do realizacji praktyk zawodowych wykorzystano najbardziej istotne elementy działań SCRUM-owych: Backlog Produktu, Sprints, Planowanie Sprintu, Przegląd Sprintu, Retrospektywę Sprintu, Definicję Ukończenia. Implementacja tego modelu do warunków kształcenia akademickiego, głównie rozwijania umiejętności metodycznych i dydaktycznych przyszłych nauczycieli, może być niezrozumiała po zapoznaniu się ze specyfiką metodologii. Po bliższym przyjrzeniu się poszczególnym elementom można jednak stwierdzić, że przygotowanie produktu edukacyjnego, który ma działać sprawnie i być efektywny, można porównać do oprogramowania, które powinno posiadać takie same cechy. W konsekwencji tych rozważań spotkania w ramach przedmiotu metodycznego (kształtowanie kompetencji społeczno-przyrodniczych dziecka w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym) zostały podzielone na kilka powtarzających się etapów:

1. Opracowanie wstępnego Backlogu Produktu, czyli listy zadań do zrealizowania w języku nauczyciela.
2. Planowanie Sprintu, czyli etapu zaplanowania pracy zespołowej.
3. Przeglądu Sprintu, czyli inspekcję zrealizowanych zadań.
4. Retrospektywę Sprintu, czyli udoskonalenie zaplanowanych założeń projektu.

Każdy Sprint, składający się z czterech wyżej wymienionych zdarzeń, dotyczył poszczególnych elementów planowanego projektu dydaktycznego do zrealizowania w czasie praktyk pedagogicznych. Założeniem tego projektu było opracowanie lekcji z wykorzystaniem faz konstruktywistycznego modelu uczenia się treści przyrodniczych z działalnością badawczą ucznia. Całość prac składała się z siedmiu Sprintów:

Sprint 1: opracowanie tematu projektu oraz celów ogólnych i szczegółowych.

Sprint 2: opracowanie charakterystyki grupy docelowej z omówieniem etapu rozwoju dziecka.

Sprint 3: dobór i opracowanie wykorzystywanych w projekcie metod i technik, pomocy dydaktycznych oraz narzędzia badającego stan wiedzy wejściowej uczniów.

Sprint 4: opracowanie przebiegu zajęć.

Sprint 5: opracowanie założeń działalności badawczej ucznia/ grupy uczniów.

Sprint 6: opracowanie narzędzi badających stan wiedzy wyjściowej uczniów oraz narzędzi do ewaluacji projektu.

Sprint 7: podsumowanie pracy.

Backlog Produktu, czyli lista zadań w języku nauczyciela, po każdym spotkaniu poszerzała się o kolejne wymagania względem projektu. Studenci mieli za zadanie wcielić się w rolę nauczyciela planującego działania dydaktyczne i w taki sposób formułować listę zadań, aby była ona przydatna. W poniższej tabeli zaprezentowano przykładowy przyrost zadań z Backlogu Produktu.

Tab. 2. Model Backlog Produktu studenckiego Zespołu SCRUM-owego

Sprint	Lista zadań	Zdarzenia w Sprincie
Temat projektu, cele ogólne i szczegółowe	– jako nauczyciel konstruuje temat projektu, aby był ciekawy dla uczniów, – jako nauczyciel konstruuje cele ogólne, aby były zrozumiałe dla uczniów, – jako nauczyciel uszczegóławiam cele ogólne, aby pomogły mi w planowaniu zajęć.	Planowanie Sprintu ↓ Przegląd Sprintu ↓ Retrospektywa Sprintu
Charakterystyka grupy badawczej	– jako nauczyciel chce wiedzieć, na jakim poziomie rozwoju intelektualnego są uczniowie, – jako nauczyciel chce wiedzieć, jakie predyspozycje poznawcze posiadają uczniowie w danym wieku.	Planowanie Sprintu ↓ Przegląd Sprintu ↓ Retrospektywa Sprintu

Sprint	Lista zadań	Zdarzenia w Sprincie
Metody, techniki, pomoce i narzędzie diagnozy wiedzy wejściowej	– jako nauczyciel dobiera odpowiednie metody i techniki pracy z uczniami, – jako nauczyciel opracowuje pomoce dydaktyczne interesujące dla ucznia, – jako nauczyciel opracowuje narzędzie do diagnozowania wiedzy uprzedniej uczniów, które da mu możliwość realizacji zajęć.	Planowanie Sprintu ↓ Przegląd Sprintu ↓ Retrospektywa Sprintu
Przebieg zajęć	– jako nauczyciel opracowuje poszczególne etapy zajęć zgodnie z fazami konstruktywistycznego modelu ucznia się treści przyrodniczych.	Planowanie Sprintu ↓ Przegląd Sprintu ↓ Retrospektywa Sprintu
Założenia działalności badawczej uczniów	– jako nauczyciel projektuje ciekawe dla uczniów zadania z działalnością badawczą (doświadczenia i obserwacje), – jako nauczyciel testuje doświadczenia i dokonuje obserwacji uczniowskich przed ich wdrożeniem.	Planowanie Sprintu ↓ Przegląd Sprintu ↓ Retrospektywa Sprintu
Narzędzia badające stan wiedzy wyjściowej uczniów i narzędzia ewaluacji	– jako nauczyciel konstruuje narzędzie badające stan wiedzy wyjściowej uczniów, aby sprawdzić progres, – jako nauczyciel projektuje narzędzie ewaluacji lekcji, aby sprawdzić jej wartość.	Planowanie Sprintu ↓ Przegląd Sprintu ↓ Retrospektywa Sprintu
GOTOWY SCENARIUSZ ZAJĘĆ		

Źródło: opracowanie własne.

Po realizacji wszystkich Sprintów z podziałem na trzyetapowe działania (Planowanie, Przegląd i Retrospektywa) w każdym studenckim Zespole SCRUM-owym powstał gotowy scenariusz zajęć do realizacji w ramach praktyk studenckich. Wszystkie elementy opracowywane były z wykorzystaniem narzędzia Google Docs, dzięki czemu wszyscy członkowie zespołu mieli dostęp do materiałów w każdym momencie ich realizacji.

Wdrożenie

Kolejny etap działania korelacji przedmiotu metodycznego z praktyką pedagogiczną był związany z implementacją, testowaniem stworzonych scenariuszy w czasie trwania praktyk pedagogicznych. Studenci w ramach praktyk realizowanych w klasach edukacji wczesnoszkolnej przeprowadzali zaprojektowane lekcje pod okiem nauczyciela – opiekuna w placówce. Istotnym elementem w trakcie wdrażania scenariusza był ciągły kontakt z prowadzącym. Wykorzystano do tego korporacyjne narzędzie do komunikacji o nazwie Slack. Narzędzie to jest oprogramowaniem należącym do grupy komunikatorów internetowych, podczas których możliwa jest komunikacja z członkami grupy, przysyłanie materiałów w formie różnego rodzaju plików (tekstu, fotografii, grafik, materiałów audio oraz wideo).

Jan Grzenia zauważa, że w komunikacji zapośredniczonej przez Internet występują trzy główne kanały informacyjne: hipertekstowy, korespondencyjny i konwersacyjny. W realizacji projektu został wykorzystany głównie kanał konwersacyjny, który dzieli się na dwie podgrupy: czatowy i komunikatorowy (Grzenia, 2008). Dzięki zastosowaniu komunikatora Slack studenci mieli możliwość komunikacji w orientacji czasowej nastawionej na teraźniejszość oraz niedaleką przeszłość (dzięki archiwom komunikatora). Dzięki temu kontekstem komunikacji była określona sytuacja, której dotyczył temat konwersacji i poruszane były często indywidualne problemy kilku użytkowników. W zastosowanym modelu komunikacji, ze względu na dużą liczbę studentów, wykładowca prowadzący przedmiot metodyczny nie był w stanie odpowiadać na wszystkie pytania i włączać się do każdego wątku komunikacji. Dlatego też zastosowano nie tylko model komunikacji student – wykładowca, lecz głównie model student – student lub student – grupa studentów. Wykorzystano więc model tutoringu rówieśniczego (Kuszek, 2008), dostosowanego do grupy studentów. Jak wskazują D.W. Johnson, R. Johnson, E. Holubec i P. Roy, „wspólne rozwiązywanie problemów stymuluje swobodne wypowiadanie się na dany temat. Wymiana poglądów sprzyja rozszerzaniu horyzontów myślenia” (Adamek, 2008, s. 56). Studenci w trakcie realizacji praktyk mieli zatem możliwość omawiania problemów z wdrażaniem scenariuszy, wskazywanie rozwiązań problemów metodycznych, organizacyjnych i dotyczących dyscypliny w klasie szkolnej.

Ewaluacja i problemy

Ewaluacja działań studentów była prowadzona przez nich zarówno w trakcie działań projektowych, jak i po ich zakończeniu. W ramach ewaluacji przeprowadzali i wypełniali oni wewnętrzne ankiety dotyczące wartości własnych działań.

Głównym narzędziem ewaluacji studentów była Karta samooceny dołączona do Dziennika praktyk.

Z analizy samooceny studentów, w której opisywali oni nie tylko efektywność własnych działań, ich wartość, lecz także problemy i sposoby radzenia sobie z nimi, wyłania się obraz praktyk pedagogicznych, a właściwie elementów, które należy zmodyfikować, poprawić i wdrożyć kompleksowe działania wspierające przyszłych praktykantów. Z analizy 120 Kart samooceny wynika, że:

- 80% studentów miało problemy związane z wprowadzeniem dyscypliny na lekcjach;
- 80% studentów miało problem z efektywnym przeprowadzeniem części lekcji dotyczącej działalności badawczej uczniów;
- 40% studentów wskazywało na braki w wyposażeniu szkoły (brak materiałów dydaktycznych, przyrządów pomiarowych);
- 25% studentów wskazywało na brak zainteresowania nauczyciela oraz brak pomocy ze strony nauczyciela;
- 15% studentów wskazywało na brak umiejętności organizacji pracy w grupie podczas lekcji.

Działania zmierzające do efektywnej realizacji praktyk pedagogicznych w kolejnych latach powinny skupić się, obok działań realizowanych do tej pory, na działaniach niwelujących wymieniane najczęściej problemy organizacyjne oraz metodyczne. Na uwagę zasługuje jednak fakt, że studenci w swojej ewaluacji wskazywali zalety zastosowanego modelu SCRUM i jego poszczególnych elementów. Wszyscy studenci wskazali, że narzędzie do komunikacji Slack było dla nich istotną pomocą w czasie trwania praktyk pedagogicznych. Aż 90% badanych studentów stwierdziło, że bardzo podobała im się forma wykorzystania zdobytej wiedzy na przedmiocie metodycznym w czasie trwania praktyk pedagogicznych. Byli oni zadowoleni z możliwości wykorzystania zasady łączenia teorii z praktyką.

Podsumowanie

Małgorzata Cywińska wskazuje, że

współczesność określana jako ponowoczesność czy postmodernizm, stanowiąca nowy etap przemian cywilizacyjnych, pociągająca za sobą zmiany w zakresie teologii i aksjologii edukacyjnej, implikuje nowe oczekiwania wobec nauczyciela – nauczyciela XXI wieku (Cywińska, 2013, s. 25).

Nauczyciel powinien odchodzić od modelu transmisyjnego przekazywania informacji na rzecz aktywizowania uczniów i tworzenia środowiska kultury ucze-

nia się. Praktyki pedagogiczne powinny być zatem przestrzenią, w której student – przyszły nauczyciel uczy się tego typu pracy i weryfikuje swoje kompetencje.

Podsumowując rozważania na temat omawianego projektu korelacji przedmiotu metodycznego i praktyk pedagogicznych, można stwierdzić, że oprócz kształtowania kompetencji metodycznych i dydaktycznych przyszłych nauczycieli działania podjęte w ramach opracowanego modelu zbliżyły studentów do osiągnięcia syndromu osobowości nowoczesnej, którą Alex Inkeles i David Horton Smith charakteryzują w rysach osobowości:

- otwartość na zmiany, innowacje i nowe doświadczenia;
- gotowość do wypowiadania się oraz uzasadniania własnych opinii;
- perspektywna orientację na przyszłość;
- poczucie mocy podmiotowej, wskazującej na przekonanie o możliwości rozwiązania wyzwań i problemów;
- planowanie przyszłych wydarzeń, które polegają na zaangażowaniu wyobraźni;
- przywiązanie dużej wagi do samodoskonalenia i edukacji;
- szanowanie godności innych (Inkeles, Smith, 1974).

Ponadto obok kompetencji kształtowanych w ramach przedmiotów metodycznych i praktyk pedagogicznych powinno skupić się również na problemach, czyli wdrażaniu studentów do realizacji lekcji metodą projektu, pracy w grupach na lekcji, uczeniu wprowadzania dyscypliny na lekcji, ćwiczeniu przeprowadzania lekcji z działalnością badawczą uczniów oraz rozwijaniu umiejętności skutecznej komunikacji z nauczycielem i innymi studentami.

Bibliografia

- Adamek, I. (1998). *Rozwiązywanie problemów przez dzieci*. Kraków: Impuls.
- Cywińska, M. (red.) (2013). *Być nauczycielem. Kompetencje współczesnego nauczyciela*. Poznań: Wydaw. Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogiki i Administracji im. Mieszka I.
- Cywińska, M. (2013). Efektywność nauczyciela w dobie współczesnej. W: M. Cywińska (red.), *Być nauczycielem. Kompetencje współczesnego nauczyciela*. Poznań: Wydaw. Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogiki i Administracji im. Mieszka I.
- Dylak, S. (1995). *Wizualizacja w kształceniu nauczycieli*. Poznań: Wydaw. Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.
- Grzenia, J. (2008). *Komunikacja językowa w Internecie*. Warszawa: PWN.
- Grzesiak, J. (red.) (2013). *Efektywność i efekty praktyki pedagogicznej*. Konin: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie.

- Inkeles, A., Smith, D.H. (1974). *Becoming modern. Individual change in six developing countries*, Heinemann, Londyn
- Kuszek, K. (2008). Dziecko w roli nauczyciela, *Wychowanie w Przedszkolu*, 4.
- Schwaber, K., Sutherland, J. (2016). *Scrum Guide. Przewodnik po Scrumie: Reguły Gry*, [online] <http://www.scrumguides.org/docs/scrumguide/v1/Scrum-Guide-PL.pdf> [11.04.2017].
- Strykowski, W. (2005). Kompetencje współczesnego nauczyciela, *Neodidagmata*, 27/28.
- Strykowski, W. (2007). Szkoła współczesna i zachodzące w niej procesy. W: W. Strykowski, J. Strykowska, J. Pielachowski (red.), *Kompetencje nauczyciela szkoły współczesnej*. Poznań: Wydaw. eMPI2.
- Strykowski, W., Strykowska, J., Pielachowski, J. (red.) (2007). *Kompetencje nauczyciela szkoły współczesnej*, Poznań: Wydaw. eMPI2.
- Szempruch, J. (2013). *Pedeutologia. Studium teoretyczno-pragmatyczne*. Kraków: Impuls.

Methodology and intership – an attempt to create a cooperation model

Abstract: In the article Author presents activities realized in the classes about development of socio-ecological competitions of the child in the pre-school and early-school education in the Department of Educational Studies of Adam Mickiewicz University in Poznań. On the way of realising this project Author implements elements of corporations' methodology of management SCRUM, which is generally used in the Software production and which Author adjusts to the needs of teachers' education within the classes.

Keywords: methodics' competitions, pedagogical practice, SCRUM